

Міністерство освіти і науки України

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди, природничий факультет

Akademia Pomorska w Słupsku
Instytut Biologii i Ochrony Środowiska

II Міжнародна науково-практична конференція

ПРИРОДНИЧА НАУКА І ОСВІТА: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

20-21 вересня 2019

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Харків 2019

Відволікання від проблеми - це надійний шлях, який не дасть стресу проникнути в ваш розум. На жаль, одні люди для відволікання обирають інший спосіб, такий як вживання алкоголю, тютюнопаління, або ще гірше наркотиків, а ми пропонуємо більш корисний метод, такий, що не завуалює проблему, щоб ви її не помічали, а навпаки діє як медитація: заспокійливо для психіки, дає змогу очистити та перезавантажити нашу психоемоційну систему, відкриває двері на нові шляхи вирішення проблеми. Іншими словами, діє як стоп – кнопка, щоб зупинитись вчасно, зрозуміти, що саме пішло не так, дати відповіді на складні запитання, які ми часто в стані збудження не можемо знайти. Використовуючи трудотерапію, як метод реабілітації потрібно пам'ятати про гігієну праці та про стан свого здоров'я, щоб уникнути травм та перенавантаження.

Крім того, після проведеної роботи, усі учасники відчували позитив від самої виконуваної праці бо отримали ще більшу радість від результату якого досягли наприкінці дослідження. Це дало змогу відчувати комфорт і гармонію, а головне стало профілактикою стресу.

Список використаних джерел

1. Геллерштейн С.Г. К построению психологической теории трудовой терапии «Восстановительная терапия и социально – трудовая реадаптация». Материалы Всес. Научной конференции 10–13 нояб. 1965.
2. Носкова О.Г. Психология труда: учебное пособие для студентов высш. уч. зав. М.: Академия, 2007. 384 с.
3. Пряжников Н.С. Пряжникова Е.Ю. Психология труда и человеческого достоинства. М.: Академия, 2005. 480 с.

Коваленко В.Є.

КОРЕКЦІЯ НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙ УЧНІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди, м. Харків
e-mail: kovalenkov811@gmail.com*

Kovalenko V. E. CORRECTION OF NEGATIVE EMOTIONS OF PUPILS WITH INTELLECTUAL DISABILITIES IN EDUCATIONAL ACTIVITIES. The article analyzes the problem of correction of negative emotions that arise in children with intellectual disabilities in educational and cognitive activities. We consider methods of facial, gesture, intonation, contact, confidential actions, the method of switching attention, different types of suggestions, neuropsychological breathing, motor exercises and self-massage elements.

Key words: *negative emotions, educational and cognitive activity, intellectual disorders.*

Сучасний потік інформаційних впливів раціоналізує навчальну діяльність, робить її більш інтенсивною та динамічною. В цих умовах емоційний фактор має суттєве значення для цілеспрямованого й оперативного корегування навчально-пізнавальної діяльності учнів. В організованій навчально-пізнавальній діяльності

учні стикаються з множиною емоціогенних ситуацій, які провокують виникнення позитивних і негативних емоцій, що впливають як на результативність навчальної діяльності, так і на формування особистості дитини, її самооцінку, рівень домагань, критичність та ін.

У дослідженнях В. І. Бондаря, Л. С. Виготського, Г. М. Дульнева, Н. Г. Морозової, Б. І. Пінського, Р. С. Муравйової, А. А. Корнієнка, В. М. Синьова та ін. вказується на незрілість мотиваційного компонента діяльності учнів з інтелектуальними порушеннями: обмеженість мотивів, недостатню сформованість соціальних потреб, відсутність допитливості, слабкий прояв та недовготривалість спонукань до діяльності.

Дослідженнями (В. Ю. Карвяліс, Г. М. Мерсіянова, В. Г. Петрова, Б. І. Пінський, В. М. Синьов, О. П. Хохліна та ін.) доведено, що формування в учнів з інтелектуальними порушеннями усвідомленої навчальної діяльності, усіх її структурних компонентів є важливою умовою та основою проведення з ними корекційної роботи, спрямованої на розвиток у них як інтелектуальної, так й інших сфер психіки [2, с. 301]. Результати дослідження особливостей емоційної регуляції учнів з інтелектуальними порушеннями легкого ступеня, проведеного В. Є. Коваленко, вказують, що цим дітям в навчально-пізнавальній діяльності притаманні ситуаційні переживання негативних емоцій гніву, страху та образи. Діти з інтелектуальними порушеннями мають суттєвіші порушення параметрів ситуативної емоційної регуляції в навчально-пізнавальній діяльності (інтенсивності, тривалості, реактивності, адекватності та контролю), які виразніше виявляються в емоціогенній ситуації неуспіху [1]. При цьому слід враховувати можливість та необхідність формування у школяра з інтелектуальними порушеннями позитивного емоційного досвіду навчальної діяльності, повноти її характеристик, оскільки без спеціальної організації педагогічного процесу, позитивних зрушень у цьому напрямі не відбувається. Отже особливої актуальності набуває проблема пошуку методів та прийомів корекції негативних емоцій учнів з інтелектуальними порушеннями, що виникають в навчальній діяльності.

О. Я. Чебикін до методів оперативного корегування негативних емоцій учнів відносить методи мімічних, жестових, інтонаційних, контактних, конфіденційних і підбадьорюючих дій, переключення уваги, сугестію а також прийоми мовного характеру [3, с. 85]. Розглянемо можливості застосування кожного з цих методів та конкретних прийомів з дітьми з інтелектуальними порушеннями.

Ураховуючи те, що експресивний вияв емоцій учнів в навчальній діяльності опосередковується емоціогенним змістом дидактичного матеріалу та множинністю спонтанно-ситуативних дій учнів класу, їх психоемоційним та функціональним станом а також психічним станом вчителя, першою розглянемо групу методів мімічних дій вчителя. Міміка вчителя, відображаючи конкретний емоційний стан, має великий наслідуючий ефект. Залежно від емоційного стану школяра, педагог може змінити свою міміку і тим самим вплинути на зміну емоцій школяра, механізмом дії цього прийому є емоційне зараження. Якщо вчитель побачив на обличчі дитини ознаки гніву, він має підійти до учня,

доторкнутися до його плеча та у своєму погляді відобразити емоцію радості та доброго ставлення. Доцільність застосування цього прийому підтверджуються дослідженнями В. Г. Петрової, яка встановила що, у 1-му класі учні з інтелектуальними порушеннями найчастіше мають потребу в почуттях спокою, безпеки, схвалення, емоційно позитивних стосунках з оточуючими. Школярі реактивно реагують на зовнішні стимули і часто негативно сприймають обмеження і заборони з боку педагога [2].

Для корекції емоційної нестійкості, притаманної дітям з інтелектуальними порушеннями, вчителів при погляді на учня доцільно мімічно та пантомімічно виражати емоцію радості, виконуючи при цьому рух голови вперед, показуючи тим самим, що він вірить в успішне виконання задання дитиною та його бажання виконати поставлене завдання. Дослідження В. Є. Коваленко вказують, що діти молодшого шкільного віку з інтелектуальними порушеннями легкого ступеня точно диференціюють такі емоції як: радість, гнів, сум, проте суттєві труднощі виникають при встановленні емоцій відрази та огиди [1]. Саме тому, правильно ідентифікуючи емоцію радості у педагога, у дитини опосередковано змінюється емоційний стан.

Прийом мімічних дій вчителя може підкріплюватися прийомом жестових дій для корегування ситуативних негативних емоцій при викладанні дидактичного матеріалу. Дослідження Єрмолаєвої О. А. показали, що у викладацькій діяльності для корегування ситуативних негативних емоцій доцільно застосовувати жести здивування, заборони, загрози, вдячності, примирення, прохання, співчуття, схвалення та ін. Проте, педагогові, який працює з дітьми з інтелектуальними порушеннями легкого ступеня слід пам'ятати, що не всі з вищезначених жестових експресивних дій вчителя є зрозумілими дітям, адже багато хто з них у молодшому шкільному віці перебуває на стадії дифузно-аморфного сприйняття емоцій, тому на перших етапах застосування прийомів корекції негативних емоцій необхідно застосовувати зрозумілі для більшості учнів жести заборони та схвалення, а потім з розширенням діапазону переживань учнів розширювати власний репертуар жестових дій.

Широкого застосування для корекції негативних емоцій учнів з інтелектуальною недостатністю набувають прийоми контактних та конфіденційних дій. Вони спрямовуються на створення емоціогенних ситуацій, спрямованих на задоволення потреби у схваленні та визнанні особистісних чеснот школярів. Ефективність контактних та конфіденційних методів зростає якщо вони здійснюються учителем спонтанно. Наприклад, якщо в учня з інтелектуальними порушеннями спостерігаються нейродинамічні відхилення з переважанням гальмування над збудженням і такі учні потребують підбадьорювання, то доцільно доторкнутися рукою до плеча учня, легко поглажуючи, створюючи емоціогенну ситуацію схвалення, або навпаки злегка натискаючи, заспокоюючи. Ефективним є наступний прийом конфіденційних дій – подання інформації у вигляді заготовок роздаткового матеріалу.

Прийоми переключення уваги є ефективними для корекції негативних емоцій учнів, що виникають у навчальній діяльності. Він засновується на неочікуваній установці вчителя змінити спрямованість уваги учня з одних

об'єктів на інші. Наприклад, О. Я. Чебикін пропонує наступну установку до класу: «Увага! Подивіться всі назад. Що це на стіні?». Діти мимовільно виконують дію та виходять зі свого емоційного стану. Після досягнення необхідного емоційного стану заспокоєння вчитель поступово вводить дітей у процес виконання навчального завдання [3].

Для корегування негативних емоцій широкого застосування набувають різні види сугестій (Е. Ш. Натазон), психомоторні тренування та нейропсихологічні дихальні, рухові вправи та елементи самомасажу.

Отже, складена характеристика методів корекції негативних емоцій учнів з інтелектуальними порушеннями в навчальній діяльності створює позитивні можливості для моделювання емоціогенних ситуацій в реальних умовах навчально-пізнавальної діяльності та покращення емоційного стану учнів.

Список використаних джерел

1. Коваленко В. Є. Вплив освітнього середовища на емоційне реагування розумово відсталих молодших школярів. Науковий Часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2014; Серія 19. Вип. 26. С. 324–329.
2. Синьов В. М., Матвєєва М. П., Хохліна О. П. Психологія розумово відсталої дитини. К.: Знання, 2008. 359 с.
3. Чебыкин А. Я. Эмоциональная регуляция учебно-познавательной деятельности. О.: Богуславль, 1992. 168 с.

Колодько А.О., Галій А.І.

ІЗОТЕРАПІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА САМОПОЧУТТЯ ДИТИНИ

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди, м.Харків
e-mail :kolodko_anas@ukr.net*

Kolodko A.O., Galiy A.I. ISOTHERAPY AND ITS IMPACT ON CHILD'S WELFARE.
Isotherapy is the most ancient and natural form of psycho-emotional state for relieving the accumulated mental stress correction. Isotherapy enables a person to cope with deep conflicts, to expel anger, aggression and frustration.

Key words: *Isotherapy, art therapy techniques, art.*

Здоров'я є основною цінністю людини, необхідною умовою активної життєдіяльності. У системі цінностей, якими дорожить будь-яка цивілізована нація, особливе місце відводиться здоров'ю людей.

Дані численних досліджень показують, що джерело виникнення відмінностей у здоров'ї дорослих треба шукати в їхньому дитинстві.

Школа є одним із основних факторів, які впливають на формування особистості дитини. Багатьма психологічними дослідженнями показано, що особистісні проблеми дітей – неврози, страхи, девіантна та делінквентна поведінка тощо – значною мірою зумовлені негативним ставленням до школи.